

Laetitia vera aneb pravota radost

ŘÍJEN 2021

Uvnitř naleznete:

- Dějinnost učitelkou života z víry
- Amoris laetitia - Láska v rodině Jožky Zlámala OFS
- Mám své místa

„Slova, která jsi mi dal, dal jsem jim a oni je přijali a vpravdě uvěřili, že jsem vyšel od Tebe, a poznali, že jsi mě poslal.“

Řehole SFŘ - Předmluva - O těch, kteří konají pokání

Dějinnost učitelkou života z víry

Připomínáme si osm století našeho řádu. Papež František v encyklikách *Laudato si'* i *Fratelli tutti* se svatého Františka výslovně dovolává, v návratu úcty k Božímu stvoření i k bratrství mezi námi tvory. U nás církev a dokonce i společnost odkazují k úsvitu našich národních dějin, jedenáct století od mučednické smrti sv. Ludmily, pramáti křesťanské víry v Čechách. Papež František tento rok zasvětil sv. Josefovi a vrací nás tak k duchovnímu odkazu patrona rodiny i církve, dva tisíce let zpátky, do „embryonálního“ stádia naší spásy. Tento rok současně nazývá Rokem s *Amoris laetitia*, encyklikou o lásce v rodině. Dějiny jakoby se náhle prolamovaly do našeho času, po létech zdánlivého bezčasí společnosti už trvalé hojnosti. Čím to? Co je příčinou toho, že čas je najednou mnohem důležitější než prostor jak papež František opakovaně připomíná? Zdá se, že i svět jakoby začal vnímat, že se připozdívá. V „čase na konci časů“ však jsme už od prvního příchodu Pána Ježíše na tento svět, a není na nás abychom spekulovali kdy Pán přijde znovu...

Vladimír Neuwirth jako náš katolík v emigraci začal už před půlstoletím psát svůj „Apokalyptický deník“, fascinován Zjevením sv. Jana. Papež František však varuje před strašením apokalypsou, ač přesvědčivě argumentuje, že času k civilizačnímu obrácení není nazbyt. Kněz a historik Tomáš Petráček hledá v dějinách naděje spíš, než cestu ke zkáze. Františkánská rodina s tou zkušeností osmi století na cestě evangelia se svatým Františkem z Assisi přichází s mocnými duchovními impulsy jak dál, aby naděje vážila víc než strach. Americký františkán Richard Rohr na papežovy dokumenty „Radujte se a jásejte“ a „Radost z lásky“ reaguje pohotově a hluboce knihami „Nadšení pro lásku“ a „Univerzální Kristus“. Náš otec Benedikt Holota OFM ve své homilii při příležitosti jeho 99 narozenin hovořil otevřeně o tom, že se nacházíme ve stále zjevnější krizi, nejen společnost, i naše církev. A kladl otázku, zda na tom nejsme už i my - tak jako Židé a Řekové v časech apoštola národů sv. Pavla, pro něž Kristův kříž byl buď pohoršením nebo pošestilostí. Senioři postižení Alzheimerovou chorobou při pokusech o oživení paměti až překvapivě pohotově doplňují nakousnutá přísloví lidové mudrosti, která jim v paměti utkvěla už v dětství; a co my? Víme ještě co následuje po „koho Pánbůh miluje...?“, že ho „křížkem navštěvuje“? A „máme na to“, za křížky, kterými nás náš Pán navštěvuje, dokonce být vděční - jak to dovedl náš nenapodobitelný otec zakladatel, bratříček z Assisi? Nejde nám naopak lépe sebelitování za utržené rány minulosti, staré i té zcela nedávné?

Krise a šance prý mají i v čínském znakovém písmu jen jednu, tutéž podobu. Naší šancí je pozorné zaposlouchání se do svědectví těch, kdo nás přešli na věčnost. A nemusíme jít ani zpátky těch osm století ke generaci prvních bratří sv. Františka a sestry Kláry. Příležitostí k tomu je již zmíněná, bezmála stoletá zkušenost otce Benedikta Holoty; a také Kronika našeho bratra Jožky Zlámala, do níž je vsunuta kronika i jeho maminky, a ta začíná na sv. Annu Léta Páně 1921, přesně před sto lety (**Amoris laetitia. Radost z lásky v rodině Jožky Zlámala OFS**). Co dala rodná ves otcí Benediktovi u západočeských Plas se nápadně podobá tomu, co dala mamince Jožky a dokonce ještě Jožkovi samotnému ves u Kroměříže, na rodné Hané. Jsou to náročné životní podmínky o nichž se nám už ztrácí i představa. Ale je to svědectví života dobývání si chleba v potu tváře, v souladu se zákony Bohem vloženými do Stvoření, a v lásce rodné, překonávající v pokoře všechny kříže, nesnáze, nemoci. A žité bratrství překračující i vztahy širší rodiny. Věra Eliášková se svým vtipným způsobem kajnicně přiznává ke chvílce slabosti své víry, aby se i ona - po zásahu Boží milosti překvapující štědrosti - upamatovala na sílu víry a kříž své prababičky (**Mám svý místa**). Otec Benedikt vyslovuje moudrost dnešnímu světu jen obtížně pochopitelnou: ten elity vidí a vyhledává v úspěchu měřeném prestiží, penězi, bohatstvím, postavením, tělesnou krásou, věděním a mocí. Ve skutečnosti je však chudoba to, co dává člověku úroveň. Františku, Kláro - díky za pravé bohatství vašeho odkazu chudoby a radosti v následování našeho Pána.

Bratr Irenej

Amoris laetitia

O lásce v rodině Jožky Zlámala OFS

Medailonek Josefa Zlámala OFS končil příslibem na pokračování na základě jeho Kroniky. Ta se ukázala být natolik obsahově bohatým dílkem, že může posloužit jako zdroj inspirace hned pro několik tématických okruhů duchovní formace, ne jen jako doplněk onoho medailonku. A v roce papežem Františkem určeném jako návrat k jeho exhortaci „Amoris laetitia“ přímo vybízí k zamyšlení nad proměnami rodiny a lásky v rodině, k nimž došlo za uplynulých sto let. Jožka svou kroniku začíná svým sňatkem s Helenkou rozenou Mojžíšovou (22.6.1963), ale v krásně ručně vázané knize nechal vepředu několik stránek volných, a do nich pak až v závěru života (léto 2010) dopsal vzpomínky na své dětství a mládí. Kroniku pak už manželé na čas předali Jožkově mamince, aby - už na zaslouženém odpočinku - doplnila kroniku o její vlastní vzpomínky. A ty začínají také svatbou, která se konala na Svatém Hostýně o sv. Anně, křestní patronce nevěsty - L.P. 1921. Začel jsem se do ní skoro přesně po sto letech! Jožka Kroniku začíná přímou prosbou ke svému křestnímu patronovi sv. Josefovi - jehož rok letos v církvi také slavíme. Takové souhře okolností jsem neodolal.

V rodných Bařicích Jožka trvale pobýval jen asi do svých 11 let, pak odchází do gymnázia a studentské koleje františkánů v Kroměříži. Vracel se tam však až do smrti přitahován láskou vázanou na domek o jedné světnici s kuchyní, v němž kolem kachlových kamen spával a kolem rodinného stolu sedával s rodiči, babičkou a čtyřmi bratry. Od dvou až tří kravek, jež je živily a poskytovaly potah pro obdělávání rodné hroudy, byli odděleni jen úzkou chodbou. Vesnický život maloroľnické rodiny doplňovala dětská zkušenost s životem na hájence strýčka Jana. Pole, louky a les na Hané, obhospodařované ještě v souladu s řádem Stvoření, v potu tváře, ale ve vzájemné úctě a lásce. Tu nejlépe vyjadřuje Poděkování rodičům za vychování s prosbou o požehnání novomanželům na cestu k oltáři. Poděkování Jožka sepsal za sebe i za Helenku - tedy oběma rodičům - a v plném znění je uvádí v Kronice, tak jak je jeho svědek přečetl v presbytári Týnského chrámu v Praze před celou rodinou. Tam se Jožkovi a Helence dostalo i onoho požehnání od rodičů. Během mše svaté byla nejen homilie o svátosti manželství, ale složení manželské slibu a svázání rukou novomanželů. Po mši svaté přinesl kněz knihu, v níž novomanželé slib ještě stvrdili písemně, spolu se svědky. Všichni účastníci obřadu jsou podepsáni na zvlášť přiložené listině. Občanský sňatek ještě proběhl na Staroměstské radnici, církevní tehdy už nestačil. Procedurální péče věnovaná svátosti manželství by mohla dnes připadat jako přehnaná a příliš legalistická. Ale znění „Poděkování“ Jožkou sepsané je vřelým dopisem, z něhož vyjímám pro představu pár slov díky. Za každý kousek chleba o který se doma k Pánu Bohu modlívali a z ruky rodičů jako z ruky Boží dostávali. Za teplo domovů kam byli Jožka i Helenka ze světa přitahováni co do pohádky. Za každý dopis co políbení domova na zahřátí přijímané. Za příklad statečné oběti a vytrvalosti v těžkých životních zkouškách. Tatínkům za podporu maminkám v úkladných nemocech, které na ně dolehly. Za léta života z lásky k nám, během nichž jste zešedivěli...

Jožka svátosti manželství rozuměl v duchovních nárocích rovnocenných svátosti řeholního a kněžského života, která mu okolnostmi té doby nebyla dopřána. Za svědka mu byl spolužák z gymnázia a františkánského juvenátu, Helence její bratr Jaroslav, rovněž spolužák Jožky odtud (vida - asi příležitost k seznámení snoubenců!). A tito svědci brali svou roli se stejnou vážností, Jaroslav a jeho rodina se nyní starají o již nemohoucí Helenku, za pomoci tamní církve a její charity. Další účastník svatby, mladší bratr Helenky Jiří, se k ní přestěhoval do Prahy po smrti Jožky, kdy trpěla osamoceností. Od Jiřího přebírám po těch letech Jožkovu Kroniku... Manželství Jožka uzavíral v tak silně vnímané svátosti, že jako další přílohu uvádí požehnání Josefa Berana, arcibiskupa pražského, toho času drženého v internaci

v Mukařově. Jožka neuvádí, jak se mu podařilo k vězněnému pastýři dostat.

O rok později (1965) přebírá pero k psaní Jožkova maminka Anna, a vzpomíná na jejich svatbu na svatém Hostýnu, otci Aloisovi bylo 23 a jí 21 let. Z Bystřice pod Hostýnem jeli novomanželé vlakem do Tlumačova a pak pěšky domů, Alois i bos, když ho tlačily boty. Svatební hostina začínala doma na zahrádce natřenými peckovicemi - „špendlíky“ právě dozrávaly, a pokračovala večeří u tetičky, skromné, ale na tu dobu po válce dobré. „Svatební cesta“ druhý den brzy ráno vedla k poli ječmene, byly žně a proto napilno, nakonec plných 44 let. K radostem patřilo narození sedmi dětí, k žalostem úmrtí dvou z nich, dcerkám bylo jen 15 a 5 měsíců. Když Jožkovi byly 4 roky, byl už nejstarší bratr Vojtěch na studiích u františkánů a maminka Anna onemocněla tuberkulózou. Nemoc už byla tehdy léčitelná, v jejím případě šlo ale o mimořádné uzdravení. S břemenem hypotéky, starostí o děti, pole a dobytek zápasil tatínek Jožky i během léčení maminky v Jevíčku. Ta po návratu se měla šetřit, nejen podle lékařů, ale i podle milujícího manžela. Takže se starala „na zapřenou“, jak to šlo, pomáhala stařenka i tetinka, širší rodina ještě držela spolu... A Bůh ji nakonec dopřál nejen uzdravení, ale ještě posledního syna Antonína.

Jožkovi a Helence děti dopřány nebyly... I když se za jejich narození úpěnlivě modlili, a z vejminku v Bařicích je v tom podporovala i maminka Anna. Vnímali to bolestně, těhotenství tehdy ještě znamenalo „požehnaný stav“. Neplodnost však v souladu s učením katolické církve nebyla důvodem pro neplatnost manželského svazku, ani pro porušení vzájemné lásky manželů. Tu si Jožka a Helenka prokazovali i v čase doprovázení, kdy Jožka se blížil setkání se sestřičkou smrtí.

Zrcadlo nastavené vztahům v rodině Jožky a jeho rodičů září, a tím ukazuje na pokřivenost obrazu dnešní rodiny, dokonce její zánik. V naší době a naší dnešní převažující kultuře jde o krizi, která nutí vracet se nejen k dějinnosti doby našich křesťanských předků, ale dokonce až k biblické dějepřevě, na samotný počátek knihy Genesis. Listuji v elektronické podobě několika bakalářských a magisterských prací studentů z času pandemie, a nacházím témata jaká ještě donedávna nešlo najít. Člověk odmítá přijmout to, že ho Bůh stvořil jako muže či ženu, dožaduje se změny svého pohlaví. Transsexualita? jakoby Eva odmítla být Evou a Adam Adamem, a dnešní věda i legislativa takovou vzpouru umožní - prý už ve více než tisíci případech, jen v naší zemi. Dívky pojednávají o dobrovolné či záměrné bezdětnosti, jako jednom z možných „léků“ proti klimatické krizi. Vymíráním máme zabránit ekologické krizi a vzdáním se dětí zachránit přírodu (?). Objevují se analogie na duchovní a řeholní povolání se slibem celibátu; jen osoby zasvěcují svůj život nikoliv Bohu, ale Přírodě! Oproti takové možná i idealistické etice stojí otevřený cynismus těch, jež „uhlíková stopa“ netrápí: chceme se milovat, ale ne plodit děti! A chceme žít v blahobytu! Petr Piřha, profesor pedagogické fakulty a kněz, už v závěru Desetiletí duchovní obnovy (jehož byl spoluautorem) konstatoval, že nezná dobu, která by věnovala tak málo zájmu o děti, radost a potěšení svých rodičů. A o deset let později demografové jeho postřeh potvrzovali propočtem, podle něhož nám chybí milion dětí, dnes už i mladistvých - i pracovních sil. Nevymíráme však - díky imigraci - ze zemí, kde se ještě děti přijímají. Jiné studentské práce se věnují asistované reprodukci, která má naopak pomoci k dětem těm, jimž to zdraví nebo dokonce chybějící partner/ka nedovoluje. Celkový dojem z tohoto letného čtení je chmurný. Jen potvrzuje moudrost, že rozum - i věda- jsou bez víry ohroženy slepotou.

V době, kdy se rodiče Zlámalovi brali na Svatém Hostýnu, Mahátma Ghandí řekl: Země má dost zdrojů pro potřeby všech, ne pro hrabivost všech. Zlámalovi hospodařili na půdě svých předků ve skromnosti a ekologicky šetrně; na etickou maximu tehdejšího prezidenta TGM (rodina má mít tři děti: dvě jako náhradu za rodiče, a jedno pro vlast) jim Bůh dopřál pět synů; z nich dva se rozhodovali pro Bohu zasvěcený život. Jaké to povzbuzení ze čtení Kroniky rodiny Zlámalů, jaký skvělý duchovní odkaz bratří Vojtěcha - Aleše OFM a Josefa OFS - a jejich rodičů. Díky Bohu za ně!

Lubomír Mlčoch

Mám své místa

Jsou chvíle a stane se to asi každému, že se člověk cítí osamělý, opuštěný, zvláště když prší, tráva roste jako zjednaná a rodina vám řekne, ať to necháte, vždyť tráva, byť vzrostlá, je přece pěkná, je to kus přírody a oni to přijedou posekat v srpnu. A tak já, otrok své pořádkumilovné povahy, na jednom konci skončím, na druhém začnu a přemýšlím, jak by asi Bůh ocenil mé počínání, kdybych vyčerpáním padla, zda by mě vzal potom k sobě do nebe za to, že jsem vzorně posekala trávu. A už se lituju, už se vidím v rakvi... panečku, to by byl smutný pohřeb, nikdo by nepřišel, protože jsou prázdniny! A jak tak jeden miluje přehánění, u rakve nezůstane, člověk se rozteskní a začne Bohu svou osamělost vyčítat.

„Ale já jsem pořád s tebou, copak to nevíš?“ ozve se jemný, sotva slyšitelný hlásek.

„Důkaz!“

„Jaký důkaz? Nestačí ti, žes dostala sílu a udržela křovinořez? Že fungoval a ty sis nenamohla záda?“

Na chvíli kajícně zmlknu, uložím sekačku, ostentativně nechám kus neposekaný a rozhodnu se, že půjdu do lesa na houby. Ale rozhovor se mi zdá přece jen neukončený, důkazy předložené nedostačující a jak už mě tak posedla hašteřivá, dožaduju se nějakého hmatatelného důkazu.

„Když najdu aspoň tři houby, tak vím, že jsi pořád se mnou.“ Běhám po lese skoro dvě hodiny a nenajdu nic, ani shnilou babku. Obejdu všechna svá místa, zabrousím dokonce i tam, kde jsem nikdy nebyla, ale nenajdu zhora nic. Musím říct, že mě to mrzelo, bylo mi skoro do breku, protože jsem vždycky věřila, že Bůh nelže a je opravdu pořád se mnou, i kdyby mě opustil celý svět. S hlavou skloněnou se vydrápu na lesní cestu, která vede zpátky do vesnice a v duchu ustupuju ze svých troufalých požadavků. „Houby prostě nerostou, tak přestaň s hloupejma důkazama a jdi se radši najíst.“ Zvednu hlavu a jako v pohádce přede mnou stojí jedna chalupářka se svým synem a nesou košík plný hub.

„Dobrý den! Pane, vy máte hub!“ Předem podotýkám, že je to obyvatelka naší vesměs chalupářské vesnice, kterou ani neznám, protože mají chalupu na jiném konci a koupili ji nedávno.

„Chcete je?“

„Koho?“

„No houby!“ Bere koš a sype do toho mého všechny houby, které se synem nasbírali. „Ale něco si nechte!“ říkám, když vidím synův překvapený výraz. Ale matka mávne rukou. „My to stejně nejíme!“ Chalupářka se usměje, vezme syna za ruku a jakoby si vědoma splněného úkolu, prázdným košíkem mi zamává. „Aspoň jsme se poznaly!“ Němě přikyvuju a s košíkem plným hub stojím na lesní cestě jako opařená. Přišel důkaz. Nemá imprimatur, ani vědeckou věrohodnost, ale bude to odpověď. Sejdu z cesty a kleknu si za první strom, aby mě nikdo neviděl. Mám radost, stydím se a nejvíc ze všeho se divím. „Teda, že se s ní bavíš, Pane!“ hovořím o sobě jako o někom, s kým nemám nic společného. „S takovou rozmazlenou ženskou! Její prababička musela v šestinedělí na pole, kde vykrvácela a ona tady fňuká kvůli trávě... Děkuju...“ Vracím se domů a je mi do zpěvu. Sousedí odvedle nastupují do auta a zírají. „Ukaž! Páni, to je hub. Kdes to našla?“

„V lese!“

„No jo, máš své místa...“ Horlivě přikyvuju. „Mám prostě své místa!“

Věra Eliášková